୩ଟି କୃଷି ସଂସ୍କାର ଅଧ୍ୟାଦେଶ – ଚାଷୀ ପାଇଁ ସହାୟକ ହେବ କି ?

AHSA Webinar Series on Food, Farming and Farmers

Sudha Narayanan (IGIDR)

September 11, 2020

ତିନୋଟି ଅଧ୍ୟାଦେଶ କ'ଣ

୧- ଏ.ପି.ଏମ.ସି. ବାଏପାସ୍ ଅଧ୍ୟାଦେଶ

ଏ.ପି.ଏମ୍.ସି.ର ଅଧିକାର ଏବେ କେବଳ ଏ.ପି.ଏମ.ସି ବଜାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସିମୀତ ରହିବ I ବାକି ସବୁ 'ବାଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର'

୨. କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡ଼ିତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ମହଜୁଦ୍ ରଖିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଧ୍ୟାଦେଶ

ଉତ୍ପାଦର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବ ବୋଲି କହି ମନମୂଖୀ ଭାବେ ଖାଦ୍ୟ

ମହଜୁଦ୍ ରଖିବାର ସୀମାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା

୩- ଠିକା ଚାଷ ଅଧ୍ୟାଦେଶ

କୌଣସି ଆଇନତଃ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିନା ଚାଷୀ ଓ ପ୍ରାୟୋଜକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ଲିଖିତ ରାଜିନାମା ପାଇଁ ଢ଼ାଂଚା ପ୍ରଦାନ କରେ

ତିନୋଟିକୁ ଏକାଠି ପଢ଼ିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି I

କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହଟିଗଲେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ

ଓ ଏହା ଚାଷୀ ମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ I

3 ordinances

(1) Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Ordinance, 2020

(2) Essential Commodities (Amendment) Ordinance 2020

(3) The Farmers (Empowerment and Protection) Agreement on Price Assurance and Farm Services Ordinance, 2020

ତିନି ଅଧ୍ୟାଦେଶର ରୁପରେଖ
ଚାଷୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବଜାରର ରୁପରେଖର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

- ଚାଷୀର ଅଧିକାରକୁ କିପରି ମଜବୁତ୍ କରିପାରିବା / କ୍ରେତାଙ୍କୁ ବିକିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା / କିପରି ବିକିବେ/ନିଜ ପସନ୍ଦର ସ୍ଥାନ
- ସମଗ୍ର ଦେଶ ସ୍ତରରେ ମୂଲ୍ୟରେ ଥିବା ତାରତମ୍ୟ କିପରି କମ୍ ହୋଇପାରିବ
- କ୍ଷମତାର ଅସନ୍ତୁଳନତା/ଯୋଗାଣ ଶୃଂଖଳାରେ ଥିବା ତାରତମ୍ୟ କିପରି କମ୍ ହୋଇପାରିବ
- ଚାଷୀମାନେ କିପରି ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ପାଇପାରିବେ

ବଜାରର ରୁପରେଖ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ. . .

ବୃହତର ବ୍ୟବସାୟ ପରିବେଶ (ପରିବହନ, ବଜାରରେ ଭିତିଭୂମି, ପରଖିବା, ଗୋଦାମ ଘର, ମହଜୁଦ୍ ରଖିବା ଓ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ)

ଦୁଇଟି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ ଟ୍ରେଡ଼୍ ଅଫ୍

- ନିକଟତର : ଖର୍ଚ୍ଚ କମାଇବା ପାଇଁ ବଜାରକୁ ଚାଷୀ ପାଖକୁ ନିଅ

- ବିଶେଷକରି ନେଣଦେଣର ପରିମାଣ ଯେତେବେଳେ କମ୍ ଥିବ

- ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା : ଅଧିକ ଉତ୍ସ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ / ପ୍ରତି ନେଣଦେଣ ପାଇଁ ସାମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ରେତା

- ପ୍ରତିଯୋଗିତାପୂର୍ଣ୍ଣ ବଜାର ଯୋଗାଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ । ପତଳା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୋଟା ବଜାର

- ନେଣଦେଣର ମାଧ୍ୟମ ଓ ବଜାରର ସଂଗଠନ ସ୍ୱଚ୍ଛ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ଅନୁମୋଦନ କରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ
  - ସ୍ଥାନୀୟ ମୂଲ୍ୟ ଆଂଚଳିକ ତାରତମ୍ୟ ସହିତ ସନ୍ତୁଳନ ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ
  - ଉତ୍ପାଦନର ନିଷ୍ପତିକୁ ନେଇ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

(ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ବଜାର, ଗୋଦାମ ଭିତିକ ବାଣିଜ୍ୟ ଆଦି ଏହି ଟ୍ରେଡ଼୍ ଅଫ୍‌କୁ ସମାଧାନ କରିପାରିବେ)

- ଏହି ତିନି ଅଧ୍ୟାଦେଶ କିପରି ଏହି ଟ୍ରେଡ଼୍ ଅଫ୍‌କୁ ସମାଧାନ କରିପାରିବେ ?

1. ଏ.ପି.ଏମ.ସି. ଅତିକ୍ରମଣ ଅଧ୍ୟାଦେଶ

'ଏମିତି ଏକ ପରିବେଶ ତିଆରି କରିବା ଯେଉଁଠି ଚାଷୀ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀ ପସନ୍ଦ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ'

- ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟ ଉତ୍ସ

- ବାଣିଜ୍ୟ ଅଂଚଳ- ଯେଉଁଠି ବାଣିଜ୍ୟ ହୁଏ, ଯାହା ଏ.ପି.ଏମ.ସି. ଅଧୀନରେ ନାହିଁ)

- ଦକ୍ଷ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ପ୍ରତିରୋଧ ବିହୀନ ରାଜ୍ୟ ଭିତର ଓ ରାଜ୍ୟ ବାହରେ ଏ.ପି.ଏମ.ସି. କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା
- ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ ସହାୟକ ଢ଼ାଂଚା

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ

- ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ଅନୁମତି ମଳୁ, ଏଫ.ପି.ଓ.
- ବଜାର ଶୁଳ୍କ ମୁକ୍ତ ହେଉ- ଛୋଟ ବେପାରୀଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ
- ଚାଷୀଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା- ବ୍ୟବସାୟ ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଷୀକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ

ଏ.ପି.ଏମ.ସି. ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଧାନ ଅଟେ

igure 1: Marketing channels used by farmers for select crops (Kharif, 2012)

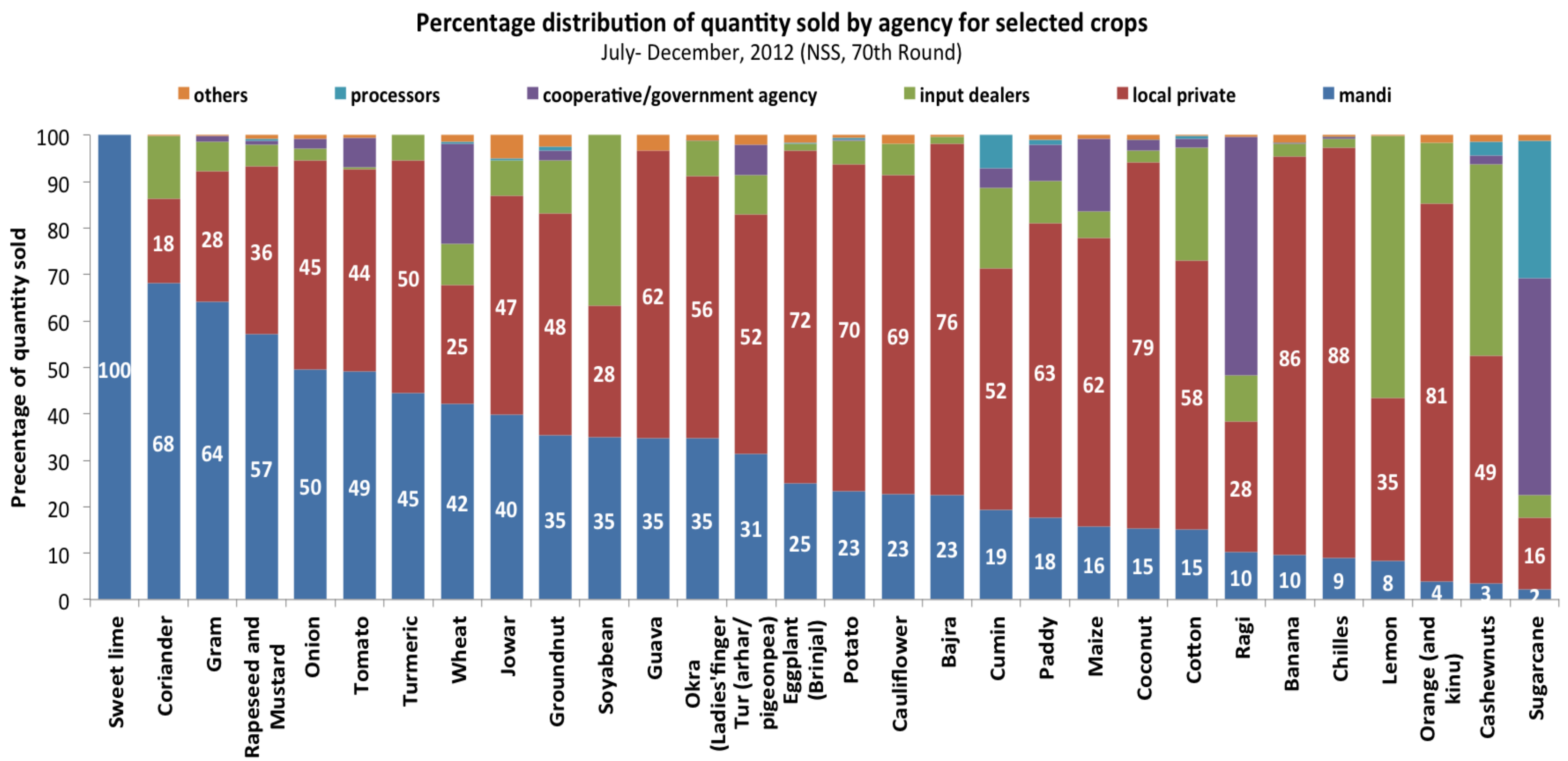

ଏ.ପି.ଏମ.ସି.କୁ ଅତିକ୍ରମଣ : ସାମ୍ଭାବ୍ୟ ସମସ୍ୟା ଓ ବିଶାଳ ବ୍ୟବଧା

- ମଣ୍ଡି ବାହାରେ ପୁରୁଣା ଭିତିଭୂମିକୁ ନକଲ କରିବା

- ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରିବଟାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଉ, କିନ୍ତୁ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ବିକ୍ରିବଟା ଦିନ କିମ୍ବା ତିନି ଦିନ ଭିତରେ ହେବ ବୋଲି ନିୟମ କରାଯାଉ । ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଛିନ୍ନ ବାଣିଜ୍ୟ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ଭଲ ଭାବେ ପରଖିବା ପରେ କିଣିବେ

- ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡିତ ବଜାର
  - ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା କିପରି ହେବ ? କ'ଣ ଏ.ପି.ଏମ.ସି.ର ସ୍ଥାନ ନେବ, ଯଦି କେହି ନେବେ ନାହିଁ ତେବେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର କୌଣସି ସୂଚନା ଦିଆଯିବ କି ?
  - ବହୁତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି
- ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ବଜାର : ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡିତ ବଜାର ଅର୍ଥ ଏକଚାଟିଆ ବଜାର
- ବହୁତ କିଛି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଥାଏ, ଫଳରେ ଛୋଟ ଖେଳାଳୀ ମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ ଓ ଦେଖିବେ
- ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ - ଅଦୃଶ୍ୟ ନେଣଦେଣ । 'ଯଦି ତୁମେ ଦେଖି ପାରିବ ନାହିଁ,ତେବେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ' ।

- ତଦାରଖ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ
- ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ଓ ବଜାରର ବୁଦ୍ଧି ବହୁତ ଦୁର୍ବଳ
- ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତ ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଢ଼ାଂଚା- ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଅନେକ ଗୋଦାମ ଘର ଓ ଘରୋଇ ଗୋଦାମ ଏ.ପି.ଏମ.ସି. ଅଧୀନରେ ରହିବେ, ନୂଆ ଗୁଡ଼ିକ ରହିବେ ନାହିଁ

- ବିବାଦ ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା : ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଚାଷୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବହୁତ କଷ୍ଟକର

- ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ
- ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍‌ସ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ

୧. ଏ.ପି.ଏମ.ସି.କୁ ଅତିକ୍ରମଣ: କ'ଣ କରାଯିବା ଦରକାର

୧. ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ଥାନ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଉ (ଏବଂ ବିନିମୟକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଯାଉ)

- ହବ୍ ଆଣ୍ଡ ସ୍ପୋକ୍- ଇ-ନାମ ସମେତ ଇ-ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୋଗ କରେ, ପାରସ୍ପରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ନିମିତ ଗୋଟେ ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯୋଗ୍ୟ, ନିୟାମକ ତଦାରଖ ଆବଶ୍ୟକ ।
- ଏଫ୍.ପି.ଓ. ନୀତି '୧୦୦୦୦ ଏଫ୍.ପି.ଓ.'- ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ଭାଗିଦାରୀତାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ବଡ଼ ଆକାରରେ ଅତିରିକ୍ତ ସର୍ବସାଧାରଣ ନିବେଶ – କୃଷି ଭିତିକ ବ୍ୟବସାୟ ଉପରେ ଭରଷା କରି ଚାଷୀକୁ ଲାଭ ଦେବା ପାଇଁ

୨. ତଥ୍ୟ ସ୍ଥାପତ୍ୟ- ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଓ ନୀତି ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ

୩. ନିୟାମକ ସ୍ଥାପତ୍ୟ: ସମସ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ନେଣଦେଣକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଅସମ୍ଭବ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ନିୟମକୁ ନିଷେଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କି ଏକାଧିକ ନିୟାମକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

୨ - ଜରୁରୀ ବସ୍ତୁ ଆଇନ୍

- ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

- ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବାର ସୀମା ଉପରେ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ସମାଧାନ କରିବା
- ଅମଳ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୋଗାଣ ଶୃଂଖଳାରେ ଘରୋଇ ନିବେଶକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା
- ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ବଡ଼ ଖେଳାଳୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ଥିଲା

- କେବଳ ଅସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ ହିଁ ମୂଲ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲାଗୁ ହୋଇପାରିବ

-ଖୁଚୁରା କ୍ଷେତ୍ରରେ (ଉଦ୍ୟାନ କୃଷି) ୧୦୦% ବୃଦ୍ଧି ଓ ଅପଚନଶୀଳ କୃଷିଜାତ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୫୦% ବୃଦ୍ଧି

-ମୂଳ ମୂଲ୍ୟ- ପୂର୍ବ ୧୨ ମାସର ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଗତ ୫ ବର୍ଷର ହାରାହାରି ମୂଲ୍ୟ,ଯେଉଁଟି କମ୍

-ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତତାକୁ କମ୍ କରିବା କିନ୍ତୁ ବହୁତ ଅଧିକ ଯାହା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ

- ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତତାକୁ କମ୍ କରିବ ଓ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଲାଭ ଦେବ, କିନ୍ତୁ

- ମୂଲ୍ୟକୁ ସେତିକି ବଢ଼େଇବା ଦରକାର ଯେତିକି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇଥିବ
- ମୂଲ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥାନୀକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବହୁତ ଅଧିକ, ତେଣୁ ଦେଶ ସ୍ତରରେ ଏକ ମୂଳ ମୂଲ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ
- ରପ୍ତାନୀ ଆଦେଶ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣର କ୍ଷମତା ସହିତ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବାର ସୀମା ଅନୁକୂଳ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ

ଅଦୃଶ୍ୟ ଗଚ୍ଛିତ- ପଞ୍ଜୀକୃତ ଗୋଦାମ ବନାମ ଘରୋଇ ଖେଳାଳୀ (ବାଣିଜ୍ୟ ନୀତି ଓ ଖାଦ୍ୟ ସହାୟତାର ପ୍ରଭାବ)

୩- ଠିକାଚାଷ ଅଧ୍ୟାଦେଶ- A non-starter?

ମଡ଼େଲ ଠିକାଚାଷ ଆଇନର ଲମ୍ବା ଇତିହାସ (୨୦୦୧ରେ ଆରମ୍ଭ), ଅତୀତର ଅଭିଜ୍ଞତା ଶିକ୍ଷଣୀୟ, ଭାରତୀୟ ଠିକା ଆଇନ୍ ବଳବତର ଅଛି କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇନାହିଁ ।

- ପ୍ରଚଳିତ ସଂସ୍କରଣ: ନୂଆ କ'ଣ ?

- ଜମିର ଉତ୍ପାଦ ଓ ଜମିର ସେବାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ବଢ଼ାଏ
- କେବଳ ଲିଖିତ ଚୁକ୍ତି କଥା କୁହେ କିନ୍ତୁ ଲିଖିତ ରାଜିନାମାର ନୀୟମ ନାହିଁ
- ଲିଖିତ ରାଜିନାମା ରାଜ୍ୟ ଆଇନ୍‌ରୁ ନେଣଦେଣ କିମ୍ବା ଇ.ସି.ଏ. କୁ ମୁକ୍ତ କରେ

- ପ୍ରତିବନ୍ଧକ

- ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରଣ ପାଇଁ ଚାଷୀ କିମ୍ବା କୃଷି ଭିତିକ ବ୍ୟବସାୟ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ଲିଖିତ ରାଜିନାମା ନାହିଁ
- ଚାଷୀମାନେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ବିବାଦ ସମାଧାନ ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ

  'ଆମେ ଜଣେ ଚାଷୀକୁ କୋର୍ଟ ନେଇପାରିବା ନାହିଁ; ଏହା ସମସ୍ତ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କକୁ ବିପଦରେ ପକେଇବ, କେବଳ ଖିଲାପକାରୀ ଚାଷୀ ସହିତ ନୁହେଁ'- ଏଗ୍ରି ବିଜିନେସ୍ ସର୍ଭେ, ମେଟୁପଲାୟମ, ତାମିଲନାଡୁ, ୨୦୦୭

  - ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଯୋଗ୍ୟ ଅନୁଧ୍ୟାନକାରୀଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ ଓ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା
  - ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଚାଷୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ କାମ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲିଖିତା ଚୁକ୍ତି ବ୍ୟୟବହୁଳ ଅଟେ

Markets

National spot exchange

National, federated regulatory authority

Data architecture for policy making

Complementary investments (FPOs, credit, infrastructure, etc.)

Federalism

3 ordinances

The Farmers (Empowerment and Protection) Agreement on Price Assurance and Farm Services Ordinance, 2020

Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Ordinance, 2020

Essential Commodities (Amendment) Ordinance 2020

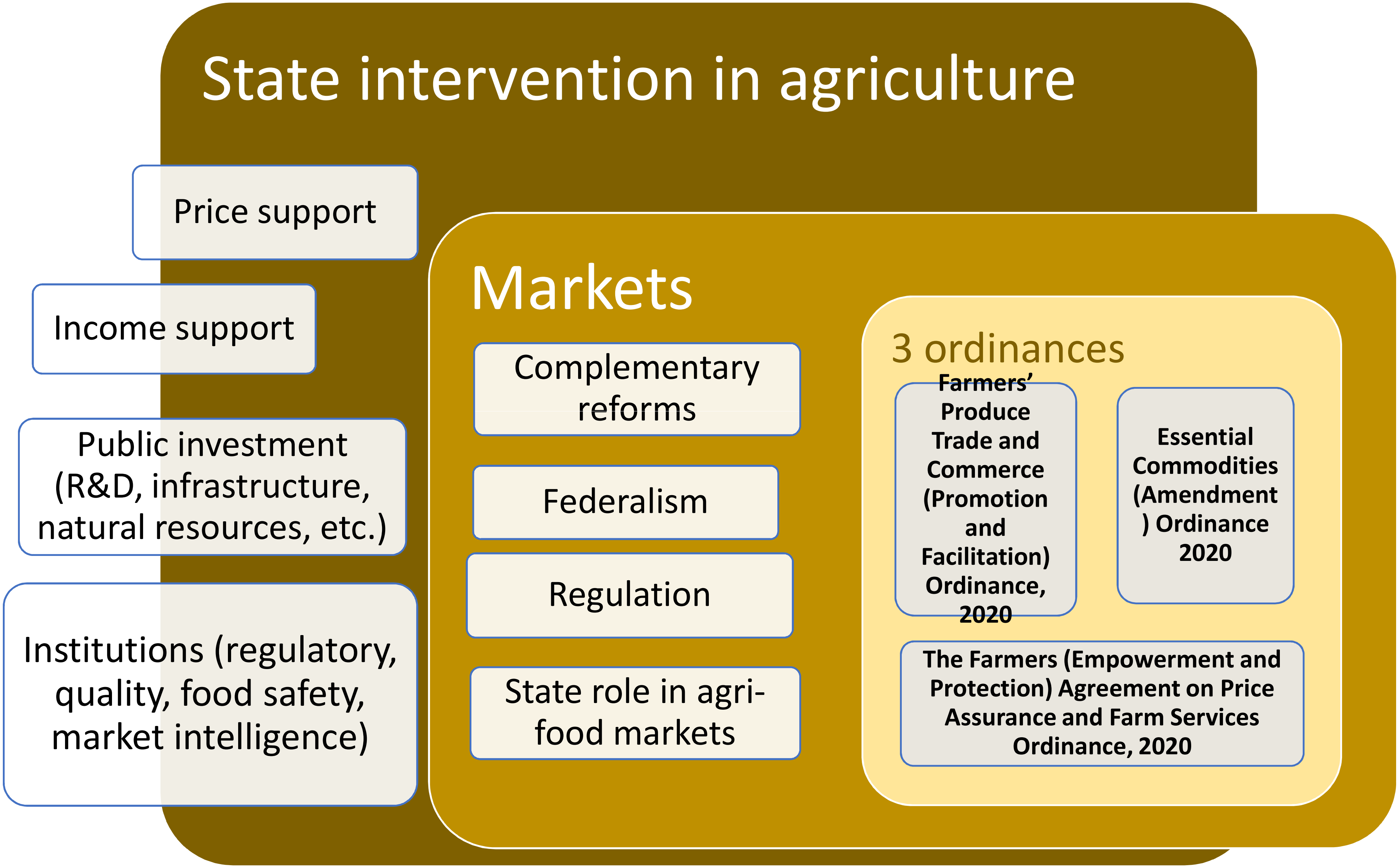
State intervention in agriculture
Price support
Income support
Public investment (R&D, infrastructure, natural resources, etc.)
Institutions (regulatory, quality, food safety, market intelligence)
Markets
Complementary reforms
Federalism
Regulation
State role in agri-food markets
3 ordinances
Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Ordinance, 2020
Essential Commodities (Amendment) Ordinance 2020
The Farmers (Empowerment and Protection) Agreement on Price Assurance and Farm Services Ordinance, 2020

କୃଷିକୁ ସହାୟତା

- ଭାରତୀୟ କୃଷି ରାଜ୍ୟର ସହଯୋଗ ବିନା ଉନ୍ନତି କରିପାରିବ କି ?

- କୋକ୍ରେନ୍‌ସ ଟ୍ରେଡ୍‌ମିଲ୍

- ସମର୍ଥନରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ବିଭ୍ରାଟ

- ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଚାଷୀଙ୍କ ଭିତରେ କ୍ଷମତାର ଅସନ୍ତୁଳନତା

- ମୂଲ୍ୟରେ ସହାୟତା (ଆଉଟ୍‌ପୁଟ୍ ମୂଲ୍ୟ ବନାମ ଇନ୍‌ପୁଟ୍ ମୂଲ୍ୟ)

- ସର୍ବନିମ୍ନ ସହାୟକ ମୂଲ୍ୟ, ଅଭାବୀ ମୂଲ୍ୟ ପଇଠ, ଇନପୁଟ୍ ପାଇଁ ସବ୍‌ସିଡ୍ ମୂଲ୍ୟ (ଭାଉଚର ଓ ଷ୍ଟାମ୍ପ)

- ନିଜେ ଲକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କିନ୍ତୁ ଏହା ବିଭ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ

- ଆୟ ସହାୟତା

- ଟାର୍ଗେଟ୍ ବ୍ୟକ୍ତି (ଚାଷୀ) ଏବଂ ତଥାପି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଲ୍ୟାଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ

- କିନ୍ତୁ ଚାଷୀ କିଏ ?

ଉପସଂହାର

- ୩ଟି ଅଧ୍ୟାଦେଶ ଖେଳର ନିୟମ ପରିବର୍ତନ କରିଦେଉଛି

କେବଳ ଖେଳର ନିୟମ ପରିବର୍ତନ ନୁହେଁ

- କିଏ ଖେଳିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିବ ?

- ରେଫ୍ରୀ କିଏ ?

- ଖେଳ ଭଲ ଭାବେ ଶେଷ ହେବ କି ?

- ନା ନିକଟବର୍ତୀ କି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାଶୀଳ, କେଉଁଟି ବି ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ, ଚାଷୀ ମୂଲ୍ୟ ପାଇବା ଏକ ଦିବା ସ୍ୱପ୍ନ ପରି
- ଅତିରିକ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ; ସରକାରଙ୍କର ଭୂମିକା ପୂର୍ବ ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ